

Den viktige kamparenaen – en oppgave for toppklubber eller aldersbestemte landslag?

© Christian Haulan & Stig Arve Sæther

Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet, NTNU, Trondheim

Publicerat på idrottsforum.org 2015-03-31

Spillerutvikling er en lang og komplisert oppgave for alle aktører i norsk toppfotball. To viktige aktører er toppklubbene og de aldersbestemte landslagene, som begge har definerte roller i det som kan omtales som den norske spillerutviklingsmodellen. I følge denne modellen har toppklubbene hovedansvaret for å følge opp spillerne, og har hovedansvaret for spillere over 16 år. Denne artikkelen ønsker å se nærmere på i hvilken grad spillere selektert til aldersbestemte landslag også gis mulighet til spill i Tippeligaen, og visa versa. Kan disse arenaene sees som to separate tilbud, eller er dette to arenaer, men for de samme spillerne. Resultatene fra denne studien viser at vi finner klare interne sammenhenger mellom spill på aldersbestemte landslag og i Tippeligaen. Altså at dersom du spilte på et aldersbestemt landslag eller fikk spilletid i en Tippeligaklubb, er det stor sannsynlighet for at du også får dette de påfølgende årene etter. Likevel så viste resultatene at selv om U20 spillere utgjør 35 % av spillerne i Tippeligaen, gis de en spilletid som kun utgjør 4,5 % av den potensielle spil-

letiden. Til tross for toppklubber hovedansvaret fra 16 års alderen, så viser våre resultater at de aldersbestemte landslagene tilbyr den bredeste matchingsarenaen frem til og med G18-årsalder.

CHRISTIAN HAULAN har en bachelorgrad i samfunns- og idrettsvitenskap fra Norges teknisk naturvitenskapelige universitet (NTNU), Trondheim. Hans forskningsinteresser er knyttet til fotball og talentutvikling. Haulan er også fotballtrener i ungdomsfotballen.

STIG ARVE SÆTHER er universitetslektor i idrettsvitenskap ved institutt for sosiologi og statsvitenskap, ved Norges teknisk naturvitenskapelige universitet (NTNU), Trondheim. Hans forskningsfelt er talentutvikling i fotball. Sæther gjennomfører nå prosjektet Fotball og talent, en longitudinell studie av aldersbestemte landslagsspillere i Norge, hvor han ser på hvordan sosiale, psykologiske og fysiologiske faktorer påvirker talentutvikling og talentidentifisering i fotball. Han er også en aktiv blogger på temaet.

Innledning

Spillerutvikling er en lang og komplisert oppgave for alle aktører i norsk toppfotball. To viktige aktører i spillerutviklingen er toppklubbene og de aldersbestemte landslagene, som begge har definerte roller i det som kan omtales som den norske spillerutviklingsmodellen. Begge er både pålagt og avhengig av å bidra til å utvikle framtidens elitespillere. Mens flere toppklubber har klare målsetninger om å produsere eller bidra til utvikling av minimum en spiller til eget topplag hver sesong, oppgis hovedmålsettingen med de aldersbestemte landslagene å være å gi de beste spillerne en internasjonal matchingsarena mot de beste spillerne i samme årskull.

I følge den norske spillerutviklingsmodellen har toppklubbene hovedansvaret for å følge opp spillerne, og kan defineres til å ha hovedansvaret for spillere over 16 år. Disse klubbene er derfor avhengig av å tilby gode utviklingsmiljø som også rekrutterer unge spillere til disse arenaene, da konkurransen om de beste spillerne blir stadig større (Roderick 2006). Betydningen av toppklubbene og deres utviklingsarenaer har også vist seg å være viktig for unge spillere, da resultater fra aldersbestemte landslagene i 2009, viste at hele 50-91 prosent av de ulike spillergruppene representerte Tippe- og Adeccoligaklubber (Haulan & Sæther 2011). Likevel viste et tidligere studie av Tippeligaen at et fåtall spillere fikk spilletid, men at de til gjengjeld fikk mye spilletid (Sæther 2010). Fordelen med å være en del av disse miljøene er i midlertidig treningsarenaen, hvor treningsfasiliteter, treningsintensitet og kvaliteten generelt er høyere og bedre i toppklubber (Ashworth og Heyndels 2007). I tillegg til toppklubbene, blir også internasjonal matching ofte trukket frem som viktig i et utviklingsperspektiv (Naustan, 2008). Sæther og Ingebrigtsen (2009) fant i midlertidig at utskiftningen av spillere på de aldersbestemte landslagene var stor. Peterson (2011) fant videre i en større longitudinell studie som har sett på veien til å bli en profesjonell toppspiller i Sverige, at halvparten av spillerne som nådde toppfotballen kom via de aldersbestemte landslagene, mens den andre halvparten ikke hadde fått spilletid på et aldersbestemt landslag.

Denne artikkelen ønsker å se nærmere på i hvilken grad spillere selektert til aldersbestemte landslag også gis mulighet til spill i Tippeligaen, og visa versa. Kan disse arenaene sees som to separate tilbud, eller er dette to arenaer, men for de samme spillerne. Målt i antall kamper som tilbys denne spillergruppen, blir derfor det overordnede spørsmålet, hvem av disse aktørene tilbyr den mest utbredte kamparenaen for spillere under 20 år? Videre vet vi at hospitering er et vanlig virkemiddel på klubbnivå (Hjermstad 1998,

Naustan, 2008), men i hvilken grad er dette et virkemiddel som også brukes blant de aldersbestemte landslagene?

Den norske spillerutviklingsmodellen

Et av Norges Fotballforbunds (NFF) utviklingsmål i følge handlingsplanen anno 2012 til 2015 er å ”Utvikle gode fotballspillere”. Den norske spillerutviklingsmodellen skal være et redskap for å oppnå denne målsetningen, modellen består av tre grunnpilarer – spillerutvikler i kretsene, toppspillerutvikler i toppklubb og aldersbestemte landslag. Spillerutvikler i krets utgjør en viktig rolle for de beste 13-16 åringene. I et samarbeid med toppklubb og den aktuelle spillers klubb skal spillerutvikler i krets bidra med å få frem de beste 13-16 åringene. I følge handlingsplanen er det toppspillerutvikler i toppklubb som sitter på hovedansvaret for spillere mellom 17 og 21 år. Toppsspillerutvikleren står for den individuelle oppfølgingen av hver enkelt spiller i toppklubb, det kan være alt fra kosthold og skole til sterke og svake sider i forhold til fotballferdigheter. Tippeliga - og 1. divisjonsklubbene utgjør en avgjørende rolle i utviklingen av unge fotballspillere og NFF ber spesielt toppklubbene om ta et langsiktig ansvar for arbeidet med spillerutvikling.

Også NFF, gjennom sine aldersbestemte landslag, innehar en markant rolle i den norske spillerutviklingsmodellen. Landslagene skal være en arena hvor unge spillere får internasjonal matching og hvor NFF har som målsetning at prestasjoner og resultater skal være så gode at det fører til deltagelse i mesterskap i regi av UEFA. Gjennomføring av uttak til de forskjellige aldersbestemte landslagene er todelt – G-15 og G-16 uttakene blir gjennomført i samarbeid mellom landslagstrener, spillerutvikler i NFF og spillerutvikler i krets. Kretssamlinger og nasjonale samlinger ligger til grunn for de valgene som blir gjort. På G-17, G-18 og G-19 nivå er det landslagstreneren i samarbeid med toppspillerutvikler i klubb eller treneren til spilleren som står for selekteringen av spillere til landslagene. På dette nivået er det i større grad landslagstreneren selv som står for uttaket, men man rådfører seg gjerne med spillerens klubb.

Gjennom sin handlingsplan uttrykker NFF sine hovedmål med spillerutviklingsmodellen. For det første så skal man tilrettelegge, påvirke og følge opp de beste spillerne i aldersgruppen 13-21 år slik at disse spillerne skal kunne ha en best mulig fotballhverdag i et utviklingsperspektiv. Dette skal forhåpentligvis være med på å utvikle spillere til aldersbestemte landslag og

klubber i toppfotballen. Det andre hovedmålet er å gi spillere internasjonalsert matching gjennom landslag og klubb.

Metode

Datamaterialet i denne artikkelen omhandler spillere i aldersgruppen G15-G19 som har spilt aldersbestemt landskamp eller som har startet en tippeligakamp i perioden 2009-2013. Utvalget består av 390 spillere født mellom 1990 og 1998. De to variablene vi har sett på i denne artikkelen er antall spillere og kamper for spillere under 20 år på henholdsvis aldersbestemte landslag og i Tippeligaen. Dataene om de aldersbestemte landslagene fikk vi direkte fra Norges fotballforbund i korrespondanse med dem, mens oversikt over spillere og antall kamper i Tippeligaen ble hentet fra nettsiden altomfotball.no.

Analysene i denne artikkelen ser på frekvensfordelingen av spillere og antall kamper på henholdsvis aldersbestemte landslag og i Tippeligaen i perioden. I tillegg har vi foretatt korrelasjonsanalyser av samvariasjonen mellom kamper på aldersbestemte landslag og i Tippeligaen for de samme spillerne. Avslutningsvis så vi på i hvilken grad spillere hospiterer utenfor sitt årskull, på landslag over sitt eget årskull og så på et enkelt årskull i hele analyseperioden for å se om vi fant et mønster for forholdet mellom aldersbestemte landskamper og Tippeligakamper for dette årskullet.

Resultat og diskusjon

Spillerutvikling er et viktig ansvarsområde for både NFF og norske toppklubber. Et viktig spørsmål er derfor hvordan dette samspillet gir seg utslag i form av hvilke kamparenaer spillerne blir stilt ovenfor. Enkelt spurt, er det de samme spillerne som får flere kamparenaer eller er dette arenaer for ulike spillere. Resultatene viser at antallet spillere som har spilt landskamper og tippeligakamper viser seg relativt stabil i hele perioden 2009-2013 (se tabell 1). Ettersom det har vært en satsning på flere aldersbestemte landskamper fra 2010¹ er antallet spilte kamper økende for hvert år i perioden, fra 342 kamper i 2009 til 604 i 2013. Antallet kamper er dermed nesten doblet, men på tross av dette er det ikke noen særlig flere spillere som får muligheten til

1 <http://www.fotball.no/nff/NFF-nyheter/2010/Tidenes-satsing-pa-morgendagens-fotball-helter/>

å spille på de aldersbestemte landslagene. Konsekvensen av NFF sitt tiltak om å øke landslagsaktiviteten virker derfor til bare å øke antallet kamper et gitt antall spillere får, og ikke gi muligheten til flere spillere i samme aldersgruppe.

Tabell 1 *Oversikt over antall spillere og kamper spilt av G15-G19 spillere på henholdsvis aldersbestemte landslag og i Tippeligaen i perioden 2009-2013.*

		2009	2010	2011	2012	2013
Antall spillere	Landskamper	137	125	145	150	150
	Tippeligakamper	136	123	145	148	144
Antall kamper	Landskamper	342	438	465	567	604
	Tippeligakamper	240	157	383	265	144

Når det gjelder antall spilte tippeligakamper for hele utvalget, er dette veldig varierende i perioden, med den høyeste andelen i 2011 (383 kamper), en andel som reduseres de to påfølgende årene og er halvert mellom 2011 til 2013. Samlet sett viser disse resultatene at antallet spillere er stabilt på både aldersbestemte landslag og i tippeligaklubbene, men hvor spillerne som gruppe i snitt får dobbelt så mange aldersbestemte landskamper (3.4 kamper pr spiller) sammenlignet med tippeligakamper (1.7 kamper i snitt).

Landskamper

Antallet spillere som blir benyttet på de ulike aldersbestemte landslagene fra G15-G19 er relativt stabil i perioden 2009-2013 (se tabell 2). Men sesongen 2009 skiller seg ut, hvor G18 landslaget har uregelmessig få selekterte spillere, mens G19 har uvanlig mange selekterte spillere dette året. Mens dette for G18 landslaget er naturlig på grunn av færre landskamper dette året, er dette noe mer underlig for G19 landslaget, hvor dette var et år med et av de færrest antall kamper.

Tabell 2 *Oversikt over antall spillere og kamper på aldersbestemte landslag, fordelt etter alder i perioden 2009-2013.*

		2009	2010	2011	2012	2013
G19	Antall spillere	37	23	22	29	24
	Antall kamper	66	78	62	72	84
G18	Antall spillere	19	26	38	28	34
	Antall kamper	48	83	128	127	133
G17	Antall spillere	35	29	31	35	29
	Antall kamper	89	120	133	146	139
G16	Antall spillere	28	26	31	30	35
	Antall kamper	117	102	119	126	190
G15	Antall spillere	18	21	22	26	24
	Antall kamper	22	55	41	77	52

Når det gjelder antall landskamper så har de yngste (G15) og eldste (G19) landslagene færrest kamper. Landskampene blant G15 landslaget er varierende i perioden, mens G16 og G19 har et ganske stabilt antall kamper (med unntak av 2013 for G16). G17 og G18 har et økende antall landskamper i perioden.

Hospitering på eldre landslag

Mens hospitering er veldig utbredt i klubb fotballen både på høyere og lavere nivå (Sæther, Ingebrigtsen og Mehus 2005, Naustan 2008) er denne andelen mindre kjent i forhold til aldersbestemte landslag. Andelen som hospiterer på eldre landslag, uavhengig av alderskull, er relativt stabil og liten i antall spillere.

Tabell 3 *Andelen spillere som har hospitert på et aldersbestemt landslag over egen alder og antallet kamper disse spillerne har spilt på det «hospiterende» landslaget.*

	2009	2010	2011	2012	2013
Antall spillere	9	13	15	11	17
Antall kamper	44	37	58	37	55

På tross av dette så spiller denne gruppen av spillere veldig mange kamper for de landslagene de hospiterer på, noe som indikerer at de får muligheten til å hospitere fordi de er gode nok til å spille med spillere som er et årskull eldre.

Tippeligakamper

En tidligere studie av spilletid for U20 spillere i Tippeligaen har vist at det i 2009 sesongen var et lite antall spillere som fikk mye spilletid (Sæther 2010). Antallet spillere under 20 år i Tippeligaen i perioden 2009-2013 viser et stabilt antall spillere innenfor alle alderskullene (se tabell 4). Det er heller ikke noe særlig endring i antallet spillere innenfor årskullet etter hvert som spillerne blir eldre. Hvis vi skulle vurdere innslaget av U20 spillere i Tippeligaen kan vi se på antallet spillere i lys av det potensielle antallet spillere i Tippeligaen. Et enkelt regnestykke viser at av de potensielt 352 spillerne i Tippeligaen (anslagsvis 22 spillere x 16 lag) er 27 av disse G19 spillerne, altså 7% av de potensielle spillerne. Men ser vi samlet på antallet spillere i alle årskull utgjør U20 spillerne 35% av spillerne i Tippeligaen i snitt i hele perioden.

Samlet sett spiller aldersgruppene G15-G17 få kamper, og viser med unntak av G17 som gis noe mer spilletid de siste 3 årene, en stabil andel kamper hele perioden. For aldersgruppen G18 så er det et stabilt antall kamper med unntak av 2011, mens denne andelen er veldig varierende for aldersgruppen G19. Sesongen 2011 skiller seg ut for alle aldersgruppene fra G15-G18 med et betraktelig større antall kamper denne sesongen. For aldersgruppe G19 så er det et stabilt antall spillere (ca 200) i perioden, men med unntak av 2010 og 2013, hvor dette antallet er halvert. Dersom vi foretar det samme enkle regnestykket for å se på antallet kamper U20 spillere får ut ifra potensielle kamper (11 spillere x 16 lag x 30 kamper), viser resultatene at G19 spillerne får 3% av den potensielle spilletiden. Inkluderer vi alle U20 spillerne får denne gruppen spillere 4,5% av spilletiden. Mens denne gruppen av spillere altså utgjør 35% av spillerne i Tippeligaen gis de en spilletid som utgjør 4,5% av den potensielle spilletiden.

Tabell 4 *Oversikt over antall spillere og kamper spilt i Tippeligaen, fordelt etter alder i perioden 2009-2013.*

		2009	2010	2011	2012	2013
G19	Antall spillere	37	23	22	29	24
	Antall kamper	197	107	222	201	87
G18	Antall spillere	18	24	38	28	33
	Antall kamper	39	45	137	45	36
G17	Antall spillere	35	29	31	35	28
	Antall kamper	4	4	20	19	19
G16	Antall spillere	28	26	32	30	35
	Antall kamper	0	1	4	0	2
G15	Antall spillere	18	21	22	26	24
	Antall kamper	0	0	0	0	0

At andelen spillere er stabil fra alderskull til alderskull i perioden 2009-2013, indikerer at det er de samme spillerne som er med opp fra G15 til G19 årsalder, men at det er noen utskiftninger underveis. Det virker videre som at man ser et klart knekkpunkt fra G17 til G18 når det gjelder andelen kamper som blir spilt av aldersgruppen, mens denne andelen er enda mer markant økende fra G18 til G19. Ettersom den norske spillerutviklingsmodellen gir toppklubbene hovedansvaret for utviklingen av spillere fra de er 17 år og er det naturlig å se dette i sammenheng med det nevnte knekkpunktet i antall Tippeligakamper man ser blant spillere på G17 og oppover.

Sammenhengen mellom spill på aldersbestemte landslag og i Tippeligaen

Hensikten med denne artikkelen har ikke bare vært å kartlegge spilletid og antall U20 spillere i henholdsvis de aldersbestemte landslagene og i Tippeligaen. Vi har ønsket å se på sammenhengen mellom disse to kamparenaene som av NFF blir beskrevet som viktige i et spillerutviklingsperspektiv. Resultatene fra vår korrelasjonsmatrise viser signifikante sammenhenger i spilte landskamper mellom de påfølgende sesongene 09-10, 10-11, 11-12, 12-13, men denne sammenhengen er svakere for hvert år fra 2009 til 2013 (se tabell 5). Videre viste resultatene en nesten signifikant sammenheng mellom landslagsspill i 2009 og 2011, men ingen andre signifikante sammenhenger mellom de andre sesongene. Den reduserte styrken på sammenhengen mellom de ulike sesongene og de få sammenhengene mellom årene, indikere at det er en større andel utskiftninger i spillerne som blir selektert til de aldersbestemte landslagene. At utskiftningene på de aldersbestemte landslagene

er store har også blitt funnet i andre studier (Sæther og Ingebrigtsen 2009). Noe av forklaringen er at det er vanskelig å forutsi hvordan unge spillere utvikler seg og at spillernes behov for ferdigheter og egenskaper kan endre seg noe etter hvert som spillerne blir eldre.

Tabell 5 Korrelasjonsmatrise over samvariasjonen mellom spilte kamper i Tippeligaen (TL) og spilte kamper på aldersbestemte landslag (L), i perioden 2009-2013.

	TL 2009	L 2009	TL 2010	L 2010	TL 2011	L 2011	TL 2012	L 2012	TL 2013	L 2013
TL 2009										
L 2009	-,073									
TL 2010	,498**	-,033								
L 2010	-,009	,635**	-,041							
TL 2011	-,073	,291	,498**	,227						
L 2011	-,077	,256	-,146	,440**	,113					
TL 2012	-,220	,382	,310*	,499**	,732**	,283**				
L 2012	,468*	,018	-,144	,273	,018	,421**	,022			
TL 2013	-,259	-,309	,142	,496*	,133	,221	,328**	,182		
L 2013	-,059	-,283	,016	,222	-,115	,161	-,069	,240*	,093	

*Signifikant på ≤ 0.01

** Signifikant på ≤ 0.05

Når vi sammenligner de ulike Tippeligasesongene så viser det seg signifikante sammenhenger mellom spilte kamper i 09-10, 10-11, 11-12, 12-13, altså alle sesongene på samme måte som spilletid på de aldersbestemte landslagene. Mellom de andre sesongene er det kun en signifikant sammenheng mellom sesongen 2010 og 2012. Disse resultatene indikerer at det er noe samsvar mellom spilletid for de nærmeste sesongene, men at denne sammenhengen kun med unntak av 2010 og 2012, er tilstede når man sammenligner sesongene med mer enn 1 års mellomrom. Disse resultatene indikerer også at det er en del utskiftninger av spillere i blant de yngste spillerne i Tippeligaen, selv om disse resultatene kan indikere at spilletiden fordeles noe mellom spillerne i klubbene.

Ettersom de aldersbestemte landslagene er ment som en erfaring og læringsarena for aldersbestemte spillere, er det naturlig å tenke seg at vi vil finne en sammenheng mellom spill på aldersbestemte landslag og spill i Tippeligaen 1-3 år senere. Våre resultater viser at denne sammenhengen er tilstede mellom landslagsspill i 2009 og tippeligaspill i 2011 og landslagsspill i 2011 og tippeligaspill i 2012. Videre fant vi også en nesten signifikant sammenheng mellom landskampspill i 2009 og tippeligaspill i 2012. Disse

resultatene viser altså en sammenheng mellom noen av disse men ingen for sesongene 2010 og 2013 sammenlignet med de andre sesongene.

Både toppklubber og landslag innehar markante roller i den norske spillerutviklingsmodellen for spillere over 15 år. Hvor toppklubbene har ansvaret for den daglige utviklingen etter fylte 17 år, så skal landslagenes rolle være å gi spillere internasjonal matching. I våre resultater kan det virke som om landslagene står for den bredeste matchingsarenaen frem til spillerne når G19-alder. I samtlige årskull og landslag frem til G19 tilbyr landslagene et mye bredere spekter av antall startede kamper for unge norske spillere. I flere av tilfellene tilbyr landslagene over 100 flere kamper i forhold til tippeligarenaen. Når spillerne når G19-landslaget blir dette utelukkende snudd på hodet, i samtlige sesonger startet G19-spillerne markant flere Tippeligakamper enn G19-landskamper, bortsett fra 2013-sesongen da G19-spillerne startet 84 G19-landskamper og 87 Tippeligakamper.

Mens det er naturlig å finne en sammenheng mellom aldersbestemt landslagsspill og spill i Tippeligaen, er det noe mer unaturlig å finne den motsatte sammenhengen. Likevel, fant vi en signifikant sammenheng mellom tippeligaspill i 2009 og landslagsspill i 2011. Det mest markante resultatet var i midlertidig en sterk signifikant sammenheng mellom landslagsspill i 2010 og spill i Tippeligaen i henholdsvis 2011, 2012 og 2013 sesongen. Tidligere forskning gjennomført av Peterson (2011) i Sverige har påvist at det var like sannsynlig at toppspillerne hadde gått veien via de aldersbestemte landslagene, som at de tok veien uten å ha vært innom aldersbestemte landslag. Samlet sett så finner vi varierende mønster både innenfor og mellom henholdsvis landslag og Tippeliga, og ikke minst i forhold til koblingen mellom disse to arenaene. I vårt materiale har vi også spillere som fikk kamper i Tippeligaen, men ikke kamper på aldersbestemte landslag. I 2009 var det 5 spillere med totalt 49 kamper, i 2010 4 spillere med 24 kamper, i 2011 7 spillere med 39 kamper, i 2012 4 spillere med 39 kamper og i 2013 2 spillere med 3 kamper. Det er med andre ord en liten gruppe spillere, hovedsakelig G19 spiller som ikke fikk landslagsspill, men som likevel spilte en del kamper i Tippeligaen.

Utvikling for et årskull: eksempelet årskull 1994

Når man ser på store utvalg og på tvers av spillere og sesonger, kan man stå i fare for å miste de enkelte spillerne av syne og kun se på de overordnede mønstrene som kan være uoversiktlige. Vi har derfor valgt å se nærmere på

et bestemt årskull over alle sesongene i våre analyser. Ved å se på spillerne som er født i 1994, får vi muligheten til å se hvordan spillerne i dette årskullet varierer i både antall spillere og kamper fra G15 spillere i 2009 til G19 i 2013. Resultatene viste et relativt stabilt antall spillere, med unntak av 2009 hvor de var en betydelig mindre andel spillere sammenlignet med senere år, men dette kan forklares av det lave antallet kamper dette året (se tabell 6).

Tabell 6 *Utviklingen i antall spillere, antall tippeligakamper og aldersbestemte landskamper for spillere født i 1994, i perioden 2009-2013.*

		2009	2010	2011	2012	2013
Årskull 1994	Antall spillere	18	26	31	28	24
	Tippeligakamper	0	1	20	45	87
	Landskamper	22	102	133	127	84

Antallet landskamper disse spillerne spilte var høyest i perioden 2010-2012, med en reduksjon i 2013. Når det gjelder antallet tippeligakamper spillerne spilte var dette likt mønsteret for alle årskullene i dette studiet (se tabell 4) hvor de i veldig liten grad fikk spilletid som G15 og G16 spillere. Resultatene viser i midlertidig et klart økende antall spilte tippeligakamper etter hvert som spillerne blir eldre, med en dobling fra både G17-G18 og G18-G19. Det er verdt å merke seg at årskull 1994 fikk betraktelig færre kamper sammenlignet med tidligere årskull som G19 spillere. Noe som enten kan indikere at dette er et spesielt årskull eller at dette er en ny tendens for denne aldersgruppen.

Oppsummering

Resultatene fra denne studien viser at vi finner klare interne sammenhenger mellom spill på aldersbestemte landslag og i Tippeligaen. Altså at dersom du spilte på et aldersbestemt landslag eller fikk spilletid i en Tippeligaklubb, er det stor sannsynlighet for at du også får dette de påfølgende årene etter. Likevel så viste resultatene at selv om U20 spillere utgjør 35% av spillerne i Tippeligaen, gis de en spilletid som kun utgjør 4,5% av den potensielle spilletiden. Vi fant naturlig nok store forskjeller mellom de ulike alderskullene med en økende andel spillere med økende alder. Det virket i midlertidig som det klareste knekkpunktet for økt spilletid gikk fra G17 til G18, og hvor dette knekkpunktet ble enda klarer fra G18 til G19. Knekkpunktet kan også muligens sees opp i mot spillerutviklingsmodellen som gir toppklubber an-

svaret for videreutviklingen av spillere fra de er 17 år gamle, i det samme aldersmomentet får flere spillere muligheten på Tippeligarenaen. Videre fant vi også at på tross av en økt landslagsaktivitet, i form av antall kamper, var det i liten grad flere spillere som fikk muligheten, noe som gjør at denne økte aktiviteten førte til at de samme spillerne fikk mer matching. Mens hospitering er veldig utbredt i norske toppklubber (Sæther, Ingebrigtsen og Mehus 2005) fant vi at dette i liten grad var utbredt i de aldersbestemte landslagene.

Når det gjelder sammenhengen mellom spill på aldersbestemte landslag og spill i Tippeligaen viste resultatene at spillerne i mindre grad fikk spilletid på tvers av arenaene. Samlet sett virker landslagene å være en bredere kamparena for utvikling sammenlignet med Tippeligaen, når vi ser på antall spillere som får muligheten. Kort oppsummert får spillere under 20 år dobbelt så mange aldersbestemte landskamper (3.4 kamper pr spiller) sammenlignet med tippeligakamper (1.7 kamper i snitt). Disse arenaene virker derfor å tilby ulike grupper spillere muligheten for spilletid, noe som kan indikere at dette kan betraktes som separate kamputviklingsarenaer, spesielt blant de yngste spillerne.

Til tross for at spillerutviklingsmodellen gir norske toppklubber hovedansvaret for utviklingen av spillere fra de er 17 år og utover, så virker det ut i fra våre resultater som om at det er de aldersbestemte landslagene som kan tilby den bredeste matchingsarenaen frem til og med G18-årsalder. Dette når man sammenligner antall starter for et aldersbestemt landslag og i Tippeligaen, men da spillerne når G19-landslaget virker det som dette totalt blir reversert, da denne kohorten i fire av de fem undersøkte sesongene startet et stort antall flere kamper i Tippeligaen enn for aldersbestemte landslag. Ut i fra disse resultatene sett opp i mot den norske spillerutviklingsmodellen, kan det virke som om de aldersbestemte landslagene ikke kun gir internasjonal matching men tilbyr også den bredeste matchingsarenaen helt frem til spillerne når G19-årsalder. Fra denne aldersgruppen virker det til å være Tippeligaen som blir den viktigste matchingsarena. Disse resultatene er naturlig nok ikke veldig overraskende i lys av hensikten med de aldersbestemte landslagene, i motsetning til toppklubbene. Mye av hensikten med de aldersbestemte landslagene er å gi spillere tidlig i tenårene en kamparena som gjør at de får utviklet seg til å kunne bli en framtidig toppspiller. For at den norske spillerutviklingsmodellen skal fungere så er man avhengig av at disse to arenaene samarbeider. Hensikten med denne artikkelen har vært å indikere i hvilken måte de to utviklingsarenaene bidrar i den norske spillerutviklingsmodellen.

Referanseliste

- Ashworth, J. & Heyndels, B. (2007) Selection Bias and Peer Effects in Team Sports: The Effect of Age Grouping on Earnings of German Soccer Players. *Journal of Sports Economics*, 8, 355–377.
- Haulan, C. & Sæther, S. A. (2011) Aldersbestemte fotballandslag i Norge. Dette kjennetegner de selekterte spillerne i 2009. http://idrottsforum.org/articles/saether/haulan_saether/haulan_saether110831.pdf
- Hjermstad, G. (1998) *Hva kjennetegner treningsbakgrunnen til norske A-landslagspillere i fotball fra perioden 1982-85, 1986-1990 og 1990-93?* Hovedfagsoppgave, Norges idrettshøgskole, Oslo.
- Naustan, R. (2008) Tenåring i tippeligaen. En kvalitativ undersøkelse av fotballspillere som har markert seg i Tippeligaen i svært ung alder. Masteroppgave i Coaching, Oslo, Norges idrettshøgskole.
- Roderick, M. (2006) *The Work of professional football. A labour of love?* London: Routledge.
- Sæther, S. A. Ingebrigtsen, J. E. & Mehus, I. (2005) *Fotball og talent. En undersøkelse av 13-14 åringer.* Arbeidsrapport nr. 2. Trondheim: Senter for idrettsforskning.
- Sæther, S. A. & Ingebrigtsen, J. E. (2009) *Fra fotball talent til eliteseriespiller. – 16-åringers trenings vaner og spillerutvikling.* Rapport, Senter for idrettsforskning, NTNU samfunnsforskning as.
- Sæther, S. A. (2010) *Spilletid for talenter i norsk toppfotball. Status for tippeligaesongen 2009.* www.idrottsforum.org/articles/saether/saether101124.html
- Peterson, T. (2011) Talangutveckling eller talangavveckling? SISU idrottsböcker, Malmö: Sweden